

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Luis Ondarra Larrañaga Goikola

*Mendaro,
Gipuzkoa
(1928-2014)*

Aurkibidea

Biografia

Mendaroko Goikola baserrian jaioa, bost anai-arrebaren artean gazteena izan zen. Ama Goikola baserrikoa bertakoa zuen; aita, berriz, Markinatik Mendarora ezkonduakoa. Emaztea ere bizkaitarra izan zuen, Amoretokoa. Hainbat urtez baserriko lanetan eta mendiko lanetan aritutakoa (basogintzan eta ikazkintzan, besteak beste). Mendaroko lantegi batean ere egin zuen lan 11 urtez. Ezkondu ondoren, Mendaroko Plaza auzoan bizi izan zen, eta gerora Azpilgoeta auzoan.

Zintak

MEN-006

- **Proiektua:** Mendaroko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Portu Zuloaga, Ibai - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2009-03-14
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Oruesagasti, Ainitze

MEN-007

- **Proiektua:** Mendaroko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Portu Zuloaga, Ibai - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2009-03-14
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

Pasarteak

1. Goikola baserria eta inguruak

- **Erref:** MEN-006/004
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:03:02. **Bukatu:** 00:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Goikola baserrian jaio zen, garai hartan denak etxean jaiotzen ziren. Auzoaren eta bertako baserrien aipamena egiten ditu.

2. Etxeko errota uholdeak suntsitu

- **Erref:** MEN-006/005
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:05:42. **Bukatu:** 00:06:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

<p>Luisen jaiotetxean errota egon zen baina, bera umea zela, uholde batzuek suntsitu zuten.</p>

Transkripzioa

- Gero errotia egon zan gure jaiotetxe horretan. Nik ez neban ezautu. Ni jaixo ta bela... ufalak. Ufalak haundixak itten zittuan, ez oin. Orduan itten zittun ufalak! Ta hau ta hartu azpitan zea ta dana zertu. Haura arreglauko zan gero gerratik bueltan etorri zan modoko miserixie zatorrena jakin bazan, baiña ordun ogixa jun dendaa ta [lauko] ogixa hartu ta, ogixen faltaik ez zan. Dirue falta izengo zan igual, baiña ogirik-eta ez. Kasoik ez ta akabo.

- Ta orduan errotia ufalak eruan eta ez zan konpondu?

- Ez.

- Zeure ume denporan-edo hori...?

- Bai.

- Eta ordura arte bai? Zeure aitta...

- Bai, ni jaixo baiña lehen errotia... iriña itten zala ta. Auzua, beti auzua... esaeria izeten da ta... hara ekarten ei zittuen. Ta ondo. Nik ez naban ezautu, txikixa nitzen. Jaixo ta zenbat denpora... esaten zaban amak. Ta akabo.

3. Familia kontuak

- **Erref:** MEN-006/006
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:06:38. **Bukatu:** 00:08:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Ama Goikolakoa eta aita markinarra zituen; emaztea ere bizkaitarra zuen. Anai-arrebetan gazteena zen. Bost urte bete zituenean erren geratu zen.</p>

Transkripzioa

- Familixia ze zekazun aitta edo ama edo... Goikolakua bertakua edo?

- Ama.

- Ama.

- Aitte bizkaitarra.

- A bai e?

- Bai, Bizkaikue, bai. Neu be erdixa Bizkaikue naiz.

- Bai e?

- Aitte Bizkaikua nuan. Ta geo andria hartzia ´re Bizkaikua tokau. Gauzia dek ba hori! Oin bea jun zatan ta oin bakarrikan. Ez Bizkaiko ta ez Gipuzkoako oin. Bai, holaxe dia horrek. Ta...

- Nungua zan aitta? Markiña ingurukua?

- Bai, Markiña bai. Markiña-Xemein o zea... han izen-apeliduk ta dana tokau zatan nei soldautzako asunto zerian. Hara jun biharra´re... Librau in nitzan ni soldautzatik. Aittak beak. Aitta bi makillakin inbalido gerau zanien, ez zan gizajue... Soruen biherrien e... ezin izeten zaben ganauekin zertu... zoeze jornada asuntuen ta [...] zan. Ta...

- Orduan, bizimodu guztian zuk...

- Nik bizimodua, bizi izetia zer dan ondo aprobautakua izan da nerie. Oin neu gauza ez ezetarako. Neu... zertu. Bost urte nittuenerako errekauek itten hasi, hasi in bihar ama etxeko lanak itten da ta... Arreba´re, arreba zana... hil... Neu bakarrik bizi naiz, beste iñor ez da bizi pamilixen!

- Gaztena ziñalako?

- Gaztena naizelako o ez dakit ze. Ta neu zahartu. Ta derrior hil in biher azkenien zahardadie! Txakur zaharrei pasatzen [...] parrez eoten dia! Egixa! Bai!

- Zenbat anai-arreba ziñazien?

- Anaixarrebak: lau anaixa ta arreba.

- Bost?

- Bost, bai.

- Ta zeu gaztena.

- Bai, ta neu azkenengo umie. Ta kalamidade gehixen itten dabena.

4. Errotak zigilatu egin zituzten

- **Erref:** MEN-006/007
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:08:13. **Bukatu:** 00:11:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

<p>Errotak itxi zituztenean, Markinara (Bizkaia) joaten ziren errotara. Gaez egiten zuten ibilbidea, guardia-zibilen beldurrez. Ogi gogorra izaten zen garai hartakoa; ez zen jateko modukoa izaten. Larruskaingo "Beheko tabernan" egoten ziren guardia zibilak.</p>

5. Erreketeak etxean

- **Erref:** MEN-006/008
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:11:32. **Bukatu:** 00:13:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, 15 egunez ateak eta leihoak itxita izan zituzten etxean. Erreketeak etxean izan zituzten; lagun ugari fusilatu zuten.

6. Gerrateko pasarteak

- **Erref:** MEN-006/010
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:13:38. **Bukatu:** 00:15:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Kalamua menditik botatzen zituzten kanoikadak. Orduko gertaerak kontatzen ditu.

7. Aitona Irunen soldadu

- **Erref:** MEN-006/011
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:15:32. **Bukatu:** 00:17:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:

Aitona, gaztetan, Irunen soldadu eta teniente izana zen eta gerra garaian ondo moldatu zen; erreketeeekin ere tratua izatera iritsi zen.

8. Gerraosteko gosea eta errazionamendua

- **Erref:** MEN-006/013
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:19:20. **Bukatu:** 00:21:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

<p>Gerraostean, gosetea etorri zen eta garai gogorrak bizi izan zituzten. Patataren orde z boniatoa izaten zuten jateko. Olia eta azukrea ere urri izaten ziren eta kontrabandotik lortzen zituzten halako elikagaiak. Errotak itxita zeuden.</p>

9. Bide-lapurrekin gertatua

- **Erref:** MEN-006/015
- **Iraupena:** 0:03:53. **Hasi:** 00:21:52. **Bukatu:** 00:25:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdota, kontakizunak

Laburpena:

Lapurrak bidera atera zitzaizkioneko gertaera kontatzen du. Luisen emaztea Amotokoa zen eta, ezkondu aurretik, bere etxean egon zen neskame. Sasoi hartan, Luisek mendian egiten zuen lan, basoan.

10. Mutrikuko Sansomendiko erromeria

- **Erref:** MEN-006/016
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:25:45. **Bukatu:** 00:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromeriara Mutrikura joaten zen igandero, Sansomendira. Inguruko herrietako lagun ugari joaten zen eta soinujole onak izaten ziren. Baserriko atarian egiten zen erromeria eta taberna zegoen bertan. Bi pezeta ordaintzen zuten dantza egiteagatik. Beste erromeria leku batzuk izendatzen ditu.

11. Kontrabandoan Bizkaira

- **Erref:** MEN-006/019
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:32:03. **Bukatu:** 00:36:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra ostean, arreba eta biak sagarrak saltzera joaten ziren Eibarrera, goizeko 5etan jaikita. Kontrabandoan joaten ziren eta Bizkaian sartzeagatik isuna ordaindu behar izaten zuten. Ganaduaren kontrabandoa ere egiten zen. Arnobaten egoten zen muga; han egoten ziren zain guardia-zibilak eta hura saihesten saiatzen ziren beti.

12. Mendaroko ijitoak

- **Erref:** MEN-006/021
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:37:10. **Bukatu:** 00:40:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

<p>Mendaroko ijitoek eta haien lagunak oiloak eta ardi zaharrak harrapatzen zituzten. Emaztearen bizi-tokia eta hango ijito baten inguruko kontuak.</p>

13. Ijitoen bizimodua

- **Erref:** MEN-006/023
- **Iraupena:** 0:05:57. **Hasi:** 00:41:25. **Bukatu:** 00:47:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

<p>Ijitoen bizileku eta bizimodua kontatzen du. Ijito ezagunak zirenen aipamena egiten du, Erramunena esaterako. Euskaldunak ziren.</p>

14. Apaizarekin zuen harremana

- **Erref:** MEN-006/026
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:49:13. **Bukatu:** 00:51:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Jaunartzea egiteko apaizarekin gertatu zitzaiona kontatzen du eta apaizaren eta eskolaz kanpo izan zuen maisu baten aipamena egiten du.</p>

15. Itsasoari begiratuta eguraldia asmatu

- **Erref:** MEN-006/029
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:52:53. **Bukatu:** 00:55:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldiaren inguruko kontuak aipatzen ditu. Bere aitak itsasoko haizeari begiratuta asmatzen zuen ze eguraldi egingo zuen. Aita ikazkin lanetan aritzen zen askotan eta Luisek laguntzen zion.

16. Satanderak ehizatzen

- **Erref:** MEN-006/031
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:59:36. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Satanderak eskopetaz ehizatzen zituzten, oiloak harrapatzen zituztelako. Lehengusu batek eskopeta baserrian uzten zuen eta Luis eskopeta harekin aritzen zen harrapaketan.

Ondarra Larrañaga, Luis | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-10

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com